

Benedek Elek: A NAP FÁJA

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt egy királyné. Ez a királyné halálos ágyán azt hagyta meg az urának, hogy csak annak adja a leányát, aki egy ágat hoz a nap fájáról. De azt is megmondta, hogy azt az ágat csak félszemű ember hozhatja el.

A királykisasszony, mikor az anyja meghalt, már nagy, eladó leány volt, s a király mindjárt ki is hirdette az egész országban, hogy csak jöjjenek a félszemű emberek, s induljanak a nap fája után; amelyik megtalálja s ágat hoz róla, azé lesz a királykisasszony.

Összegyűltek az országból mind a félszemű emberek, öregek, fiatalok; el is indultak a király parancsolata szerint, be is járták az országot, világot, de egy sem talált a nap fájához. Legtöbben elkóboroltak mindenfelé, nem is kerültek vissza; akik meg visszakerültek, azokat a király mind tömlöcbe vetette. Az egész országban még csak egy félszemű legény volt, egy szegény öregasszony fia. Ezt, amíg lehetett, rejtegette az anyja, de erre is rátaláltak a király katonái, kihúzták a házából, vitték a király színe elé.

Hát elindult a szegény is nagy búsan, ment, mendegélt, hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön átal, aztán egyszerre egy olyan magas hegynek ért a tetejére, hogy kalapjával szinte a csillagokat verte. Amint fölér a hegyre, látja, hogy ott fekszik egy sas, szárnya, lába el volt törve, nem tudott megmozdulni. Nézi, nézi a legény a madarat, megsajnálja, s gondolja magában, minek kínlódjék szegény madár, ő bizony agyonveri. Föl is kap egy követ, fejbe akarja dobni a madarat, de az megszólal:

– Ne üss agyon, te szegény legény, inkább adj ennem, innom, hogy erőre kapjak, s bizony nem bánod meg jószágodat.

A legény mindjárt eldobta a követ, a kulacsából megitatta a madarat, s tarisznyájából megetette. Aztán szedett mindenféle csodafüvet, azoknak a levelével megkenegette a sas szárnyát, lábát, s két-három nap sem telt bele, erőre kapott a sas, lábra állott, a szárnyát megcsattogtatta, hogy csak úgy zúgott belé a levegő.

– No, te legény – mondotta a sas –, jótétel helyébe jót várj. Meggyógyítottál, kívánj akármit, megteszem.

Mondja a legény, hogy miben jár.

– Hiszen Isten volt veled, hogy nem ütöttél agyon – mondotta a sas –, mert úgy tudd meg, hogy én a napkirály madara vagyok, most is miatta esett a szerencsétlenségem. Megparancsolta, hogy vigyem el neki a felhőkirály leányát, de rajta kapott a felhőkirály, mikor éppen megragadtam a leányát, s úgy lecsapott az országából, hogy lábam, szárnyam eltörött. De visszamegyek másodszor is, mert addig a gazdám színe elé nem kerülhetek, míg a felhőkirály leányát el nem vihetem. Hát csak gyere velem, ülj a hátamra, elviszlek felhőországba; mikor odaérünk, aranyos kigyóvá változtatlak téged, s éppen amellet a fa mellett doblak le, hol a királykisasszony szokott üldögelni. Ő majd bizonyosan utánad szalad, én meg előröppenek a bűvőhelyemről, fölkapom őt, fölkaplak téged is, s meg nem állunk a napkirály országáig.

Úgy is tettek, ahogy a sas mondotta. Ráül a legény, a sas felemelkedik, elrepül nagy szárnycsattogtatással, s egy szempillantás alatt megérkeznek a felhőországba, ott is a felhőkirály kertjébe.

Hát a királykisasszony csakugyan ott ül egy rengeteg nagy fa alatt. Visszafordul a sas, rálehel a legényre, s az abban a pillanatban aranyos kígyóvá változik, aztán lesiklik a sas hátáról, be a felhőkirály kertjébe s gyorsan elkering a fa előtt. Meglátja a királykisasszony, elsikoltja magát nagy örömeiben, szalad a kígyó után, hogy megfogja, s mikor éppen a kert végéhez ért, a kerítés aljából előugrott a sas, felkapta a királykisasszonyt, fel az aranyos kígyót, s repült, mint a szél, még annál is sebesebben, a napkirály országába. Mire odaért, az aranyos kígyóból ismét legény lett, s mikor meglátta a napkirály országát, szeme-szája tátva maradt a nagy csudálkozástól. Színrany palotában lakott a napkirály, gyémánt volt minden ablaka, fák, füvek s minden, amit látott, arany és gyémánt vala. De bezzeg nem búsult a királykisasszony sem, mikor meglátta, hogy milyen szép országba vitte a sas. Hát még amikor meglátta a napkirályt.

Na, fölvezeti a napkirály a királykisasszonyt a palotába, s ment vele a sas is, s azzal a legény.

Mondotta a sas:

– Felséges királyom, én elhoztam neked a felhőkirály leányát, hanem e nélkül a félszemű legény nélkül nem lettem volna képes. Ez a legény azért jött, hogy adj neki egy ágat a nap fájáról.

– Hogyne adnék –, mondotta a király.

Kimennek a kertbe, ott a nap fájáról letör egy ágat a legény. De még olyat se látott világon való életében: arany volt a levele, gyémánt a virága. Azt mondta a sas:

– No, legény, vidd el az ágat. Tudd meg, hogy ezzel csak meg kell legyinteni a halottat, s egyszeribe feltámad.

Elbúcsúzik a legény a sastól, megy haza nagy örömmel, viszi a királynak az ágat, s mondja, hogy milyen nagy csudaereje van annak.

– Hej, Istenem – örvendezett a király –, most már tudom, miért hagyta meg halálos ágyán a feleségem, hogy a nap fájáról ágat hozassak.

Mindjárt mentek a temetőbe, kiásták a királyné koporsóját, s ím csakugyan, amint szelíden meglegyintették az arcát az ággal, felnyitotta a szemét, s elevenné vált: hétszerte szebb volt, mint annak előtte. De bezzeg volt öröm. Még aznap megtartották a lakodamat: a királykisasszony felesége lett a félszemű legénynek s ma is élnek, hogyha meg nem haltak.

(1900)